

11 april 2025

Notitie cryptovaluta

voor accountants, belastingadviseurs en
administratiekantoren

Inhoud

1.	Cryptovaluta – wat is het?	4
2.	Geregistreerde aanbieders van cryptodiensten	5
3.	Cryptovaluta en de risico's van witwassen	6
4.	Fiscale behandeling van een cliënt die cryptovaluta bezit	7
5.	Verwerking van cryptovaluta in de jaarrekening	9
6.	Praktijkvoorbeelden	9
7.	Jurisprudentie	11
8.	Nadere informatie en <i>red flags</i>	12
9.	Nieuwe ontwikkelingen Lightning transacties	13
10.	Bijlagen	13
	Bijlage 1	14
	Verklarende begrippen	14
	Bijlage 2	16
	A. Voorbeeld afschrift uit een Bitcoin wallet (Electrum), betreft non custodial wallet (in eigen beheer)	16
	B. Voorbeeld custodial wallet (in beheer bij een exchange)	17
	Bijlage 3	18
	Voorbeeld inzake afschrift van aankoop Bitcoin bij Bitonic	18

Inleiding

Het BFT heeft in juni 2022 een notitie cryptovaluta opgesteld voor het notariaat. Deze is in oktober 2024 geactualiseerd. Naar aanleiding van diverse vragen vanuit de praktijk heeft het BFT besloten een soortgelijke notitie op te stellen voor accountants, belastingadviseurs en administratiekantoren (hierna: instellingen). Deze notitie is met name bedoeld voor instellingen die cliënten hebben die cryptovaluta in eigendom hebben.

Instellingen moeten op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) cliëntenonderzoek doen en ongebruikelijke transacties melden. Als zij cliënten hebben die cryptovaluta bezitten of in cryptovaluta hebben gehandeld, kunnen de volgende vragen hierbij relevant zijn:

- Wat is cryptovaluta?
- Wat zijn geregistreerde cryptoaanbieders?
- Wat zijn de witwasrisico's met betrekking cryptovaluta?
- Wat zijn de regels voor het verwerken van cryptovaluta in de jaarrekening?
- Welke documenten kan een instelling opvragen om cryptovaluta te beoordelen en wanneer is een transactie ongebruikelijk?
- Welke jurisprudentie is er voor instellingen met betrekking tot cryptovaluta en Wwft?
- Wat zijn red flags voor instellingen met betrekking tot witwassen bij cryptovaluta?
- Wat zijn nieuwe trends?

In dit memo zal het BFT enkele praktische handvatten uiteenzetten die de instelling kan gebruiken bij de beoordeling van voorgaande vragen.

		Pagina
1	Cryptovaluta – wat is het?	4
2	Geregistreerde aanbieders van cryptodiensten	5
3	Cryptovaluta en de risico's van witwassen	6
4	Fiscale behandeling van een cliënt die cryptovaluta	7
5	Verwerking van cryptovaluta in de jaarrekening	9
6	Praktijkvoorbeelden	9
7	Jurisprudentie	11
8	Nadere informatie en <i>red flags</i>	12
9	Lightning transacties	13

In de volgende paragraaf zal eerst kort worden ingegaan op wat cryptovaluta zijn en welke techniek daarbij gehanteerd wordt. Tevens worden enkele begrippen besproken die van belang kunnen zijn voor de instelling.

1. Cryptovaluta – wat is het?

Een cryptomunt, ook wel *cryptocurrency/coin*, is een munteenheid die zonder tussenkomst van een centrale bank wordt uitgegeven en kan worden gebruikt door middel van een gedecentraliseerd computernetwerk¹. De computers in het netwerk houden voortdurend een digitaal grootboek bij. De transacties van bestaande cryptovaluta (zoals bitcoin)^{2 3} worden in dat digitale grootboek opvolgend geregistreerd via *blockchaintechnologie*. De uitgifte van cryptovaluta vindt plaats via een zogenaamd *mining*-proces. Hierbij wordt ieder nieuw *block* toegevoegd aan de reeds bestaande *blockchain*. Bekende cryptovaluta zijn o.a. bitcoin, Ether (Ethereum) en Dogecoin.

Er zijn ook cryptovaluta die zogenaamd *non-minable* zijn. Deze *coins* worden in veel gevallen via een *Initial coin offering* (ICO) (vergelijkbaar aan een IPO⁴/beursgang) vrijgegeven of anderzijds periodiek uitgegeven. Voorbeelden hiervan zijn Ripple, Stellar en EOS.

Bij de meeste cryptovaluta wordt gebruik gemaakt van adressen die bestaan uit een unieke reeks van cijfers en/of letters⁵.

Cryptovaluta⁶ zijn een virtueel ruil- of betaalmiddel waarmee goederen en diensten kunnen worden aangekocht en verkocht. Daarnaast kunnen cryptovaluta gebruikt worden voor speculatieve doeleinden. Net als euro's kunnen cryptovaluta worden verdeeld in kleinere eenheden, zodat ook kleinere transacties mogelijk zijn. Een bitcoin⁷ is bijvoorbeeld onder te verdelen in 100.000.000 Satoshi⁸.

Er zijn ook cryptovaluta die een hogere mate van anonimiteit bieden ten opzichte van bijvoorbeeld bitcoins. Deze cryptovaluta heten *privacy coins*. Bekende *privacy coins* zijn: Monero, ZCash en Dash⁹. De extra anonimiteit wordt vooral geboden door gebruik te maken van het bundelen van transacties, zodat transacties niet te herleiden zijn tot de zender, hetgeen een hoger risico op witwassen kan vormen¹⁰.

Een groot verschil tussen reguliere betaalmiddelen en cryptovaluta is gelegen in het feit dat cryptovaluta volledig functioneren op en via het internet. Een verzameling van deelnemende computers dient als controle- en autorisatiemechanisme voor elke cryptotransactie. Bovendien kunnen cryptotransacties – doordat gebruik wordt gemaakt van *blockchaintechnologie* – in het algemeen niet worden geblokkeerd.

Indien gesproken wordt over bitcoin wordt doorgaans bedoeld het saldo dat gekoppeld is aan een bepaald bitcoin-adres (te vergelijken met een bankrekeningnummer). Bij elk bitcoin-adres hoort een zogenaamde *private key* (een persoonlijke geheime sleutel vergelijkbaar met een pincode). Deze combinatie (adres en *private key*) maakt dat men bitcoin kan ontvangen en versturen. Voor verschillende

¹ Bron: CryptoCurrency 2021 Een complete inleiding tot blockchain & Cryptocurrencies (United Library, februari 2021).

² De eerste en de bekendste *cryptocurrency*.

³ Bitcoin met kleine letter wordt gebruikt voor het duiden van het digitale betaalmiddel. De internationaal erkende valutaire afkorting voor Bitcoin is BTC. Bitcoin met hoofdletter ziet op het Bitcoin-netwerk.

⁴ IPO: *Initial public offering*.

⁵ Bitcoin bestaat uit 25-36 karakters beginnend met "1" of "3". Ethereum uit 42 karakters beginnend met Ox. Voor een meer omvattend beeld zie: Kenmerken van Cryptovaluta: Gids voor rechercheurs via de website van het AMLC.

⁶ Rapport Cryptovaluta (Vakgroep Virtuele Valuta, 30 oktober 2020).

⁷ Handelssymbool BTC of XBT.

⁸ Vernoemd naar de bedenker van de Bitcoin: Satoshi Nakamoto (pseudoniem).

⁹ Bij sommige *privacy coins* kan de *privacy* optie aan of uit worden gezet.

¹⁰ Met name Monero. Zie ook '[Cryptocurrencies: Tracing the evolution of criminal finances](#)' van Europol.

cryptovaluta zijn er verschillende *wallets*, waarbij in sommige gevallen meerdere valuta in dezelfde *wallet* passen.

Als er gesproken wordt over een crypto *wallet*, dan bevat die ‘portemonnee’ niet de feitelijke crypto zelf, maar is slechts een verzameling *private keys* waarmee een gebruiker zijn/haar crypto-adressen en tegoeden beheert. Het saldo dat is gekoppeld aan een crypto-adres wordt door crypto *wallets* automatisch berekend door alle positieve en negatieve transacties in de *blockchain*, waarbij dit crypto-adres betrokken is, te verrekenen. Een *wallet* kan in beheer zijn bij een geregistreerde cryptoaanbieder (*custodial wallet*) of in eigen beheer (*non custodial wallet*)¹¹.

Om cryptovaluta aan te kopen kan gebruik worden gemaakt van een *broker* (middels een wisseldienst) of van een cryptoplatform/*exchange*. Bij een wisseldienst koopt of verkoopt de klant aan/van de *broker*. Deze *broker* haalt de cryptovaluta weer van een *exchange*. Een *exchange* brengt een koper van cryptovaluta en verkoper van cryptovaluta op een platform bij elkaar en hanteert een orderboek.

Doordat een *broker* als tussenpersoon fungeert, zijn de transactiekosten hier bijna altijd hoger dan wanneer direct op de *exchange* wordt gehandeld¹².

In bijlage 1 is meer informatie opgenomen over cryptovaluta en veel gebruikte begrippen.

2. Geregistreerde aanbieders van cryptodiensten

De Europese Commissie heeft een wetgevingspakket aangekondigd om de cryptomarkt te reguleren: Het betreft Markets in Crypto Assets Regulation (MiCAR) welke per 30 december 2024 in werking is getreden. Als gevolg van MiCAR is de Wwft ook aangepast¹³. Vanaf 30 december 2024 moeten partijen die cryptoactivadiensten aanbieden (CASP¹⁴) over een vergunning beschikken van de AFM. Cryptoactivadiensten zijn onder meer:

- bewaren en beheren van cryptoactiva namens cliënten;
- exploiteren van een cryptoactivahandelsplatform;
- omwisselen van cryptoactiva voor geldmiddelen;
- omwisselen van cryptoactiva voor andere cryptoactiva;
- uitvoeren van cryptoactivaorders namens cliënten;
- plaatsen van cryptoactiva;
- ontvangen en doorgeven van cryptoactivaorders namens cliënten;
- verzorgen van portefeuillebeheer voor cryptoactiva;
- verlenen van cryptoactiva-overdrachtdiensten namens cliënten.

Cryptoaanbieders die advies verlenen over cryptoactiva vallen niet onder de reikwijdte van de Wwft. In Nederland is de AFM de primaire toezichthouder op deze dienstverlening. Een persoon of instelling mag binnen de Europese Unie geen cryptoactivadiensten aanbieden zonder CASP-vergunning.

Vóór inwerkingtreding van MiCAR gold dat alleen bepaalde cryptoactivadiensten onder de Wwft vielen, namelijk het bewaren en beheren van cryptoactiva namens cliënten en het omwisselen van cryptoactiva voor geldmiddelen. Dergelijke aanbieders moesten bij DNB een registratie aanvragen. Thans berust het

¹¹ Niet alle *brokers* of *exchanges* bieden *custodial wallets* aan. Dit verschilt per onderneming.

¹² Bron [AllesOverCrypto](#), ‘Wat is het verschil tussen een broker en een exchange?’

¹³ Wetsvoorstel 36526 vergaderjaar 2023–2024, is per 4 februari 2025 in werking getreden

¹⁴ Crypto-Asset Service Provider

toezicht bij de AFM, die ook een cryptoregister bijhoudt. Het cryptoregister vermeldt alle aanbieders van cryptoactivadiensten (CASPs) die van de AFM of een andere toezichthouder binnen de EU een vergunning of notificatie hebben gekregen. Dit kunt u [hier](#) raadplegen.

Indien een cliënt van een instelling cryptovaluta heeft aangeschaft bij een cryptoaanbieder die geregistreerd is in het register van de AFM kan dat als een witwas-risico mitigerende factor worden beschouwd in het kader van de Wwft. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat het gebruik van een geregistreerde cryptoaanbieder niet betekent dat er geen sprake kan zijn van een ongebruikelijke transactie. Een niet geregistreerde aanbieder van cryptodiensten (in Nederland) vormt een hoger risico op witwassen dan een aanbieder die wel geregistreerd is. Ter completering, het kopen of aanhouden van cryptovaluta bij een niet geregistreerde aanbieder is niet verboden. Alleen voor bedrijven die in of vanuit Nederland cryptodiensten aanbieden, geldt het verbod om cryptovaluta aan te bieden [zonder registratie](#) bij de AFM. Het laatste betekent wel dat het risico op ongebruikelijkheid voor dergelijke transacties dan aanzienlijk toeneemt en dus meer aandacht behoeft vanuit de betreffende instelling.

3. Cryptovaluta en de risico's van witwassen

In theorie zijn alle transacties te herleiden, doordat deze worden opgeslagen in het openbare register, de *blockchain*. Op de *blockchain* wordt onder meer opgeslagen wanneer een transactie heeft plaatsgevonden, welke adressen hierbij betrokken zijn geweest en de hoogte van het transactiebedrag.

In het zoekscherm van de online [Blockchain](#) kan een adres worden ingevoerd waarbij een overzicht wordt weergegeven van de transacties die met dat adres zijn uitgevoerd. Via de website [www.walletexplorer.com](#) zijn de transacties te zien die gedaan zijn met bepaalde *wallets*. Het is dus mogelijk om erachter te komen welke transacties er met welke adressen zijn gedaan. Daarnaast is te achterhalen welke adressen bij welke *wallet* horen. Hierbij bestaat niet de mogelijkheid om deze te koppelen aan een identiteit. Er zijn ook *tools* beschikbaar voor geavanceerde onderzoeken op de *blockchain*. [Chainalysis.com](#) is daar een bekend voorbeeld van.

Het voorgaande neemt niet weg dat aan het gebruik van cryptovaluta witwasrisico's kunnen kleven. De hoge mate van anonimiteit¹⁵ en het lastig achterhalen van de herkomst van crypto maakt het bijvoorbeeld interessant voor criminelen om gebruik te maken van cryptovaluta. Voor de inwerkingtreding van MICAR was er beperkt toezicht op partijen. Waarde kan snel verplaatst worden en kan ook buiten het zicht van bijvoorbeeld de Belastingdienst worden gehouden. Cryptovaluta zijn bovendien het belangrijkste betaalmiddel op het *dark web*. Ook kunnen criminelen contante criminele gelden (via een speciale bitcoin ATM) omwisselen naar bitcoin en daarna terug naar reguliere betaalmiddelen waarmee gelden ten onrechte een ogenschijnlijke legale status kunnen krijgen. Bitcoin of andere cryptovaluta zijn de meest gevraagde valuta als losgeld voor *ransomware*-aanvallen. Overigens is ook snelheid (en het internationale karakter) bij het gebruik van cryptovaluta aantrekkelijk voor witwassers. Binnen enkele minuten kunnen bedragen worden verzonden over de hele wereld.

Cryptovaluta hebben ten opzichte van fiatvaluta¹⁶ een hoger risico om te worden gebruikt om geld wit te wassen. Speculatie met cryptovaluta kan in sommige gevallen een legitimatie vormen voor de herkomst van gelden. Door onderzoek te doen naar de koerswaarde op moment van aankoop en verkoop kan dit

¹⁵ Vaak is het lastig de identiteit van een persoon te koppelen aan een bepaald Bitcoin-adres. Bovendien bieden Bitcoin-mixers (een proces waarbij crypto van verschillende personen eerst in één cashpool worden gezet om ze vervolgens met nieuwe cryptoadressen weer aan de oorspronkelijke personen toe te kennen, waarmee de oorspronkelijke herkomst wordt verhuuld) mogelijkheden te anonimiseren.

¹⁶ Fiatvaluta: valuta die wordt uitgegeven door overheden of centrale banken en die wordt gereguleerd en geaccepteerd als wettig betaalmiddel binnen een land of gebied.

worden onderbouwd. Uiteraard moet ook de herkomst van de gelden van de oorspronkelijke inleg bekend zijn.

Voor ongebruikelijke cryptotransacties geldt een meldplicht bij de FIU-NL¹⁷. Bij het doen van een melding is het (evenals meldingen van ongebruikelijke fiat-transacties) van belang om zo veel mogelijke relevante gegevens op te nemen. Dat betreft in het geval van ongebruikelijke cryptotransacties de betreffende *wallet*-adressen, gegevens over crypto-accounts en transactie-*hashes* om herkomst en bestemming van het de transactie vast te kunnen stellen¹⁸.

In deze notitie is de nadruk gelegd op de relatie tussen cryptovaluta en witwassen. Cryptovaluta kunnen ook gebruikt worden om terrorisme mee te financieren¹⁹.

Cryptovaluta zijn daarnaast vanwege het meer decentrale karakter en minder regulering aantrekkelijk voor sanctieomzeiling²⁰. Bij sanctieomzeiling kan tevens sprake zijn van het verrichten van ongebruikelijke transacties die gemeld moeten worden.

4. Fiscale behandeling van een cliënt die cryptovaluta bezit

Om te bepalen hoe het *minen* van en de handel in cryptovaluta wordt belast bij een individu of een bedrijf dat geen geregistreerde cryptoaanbieder is, moet eerst worden vastgesteld of er in fiscale zin sprake is van een 'bron van inkomen', zoals winst uit een onderneming of resultaat uit overige werkzaamheden. Voor die bronnen van inkomen is naast het verrichten van arbeid van belang dat er een voordeel wordt beoogd (subjectief element) en dat er redelijkerwijs voordeel is te verwachten (objectief element). Dit is een lastig te beantwoorden element. Het hangt onder meer af van de omvang van de investering in hardware (*miners*) waarmee crypto wordt *gemined*, welke cryptovaluta het betreft en of het aantal te *minen* cryptovaluta gereguleerd is.

In de jurisprudentie is uitgemaakt dat geen sprake is van een bron van inkomen in geval van een speculatieve transactie en als het eindresultaat niet beïnvloedbaar is door de verrichte arbeid. Dat geldt ook voor het *minen* en de handel in cryptovaluta. Als daarentegen structureel positieve resultaten worden behaald die kunnen worden verklaard door arbeid van belanghebbende die verder gaat dan de arbeid die met speculatie samenhangt, is wel sprake van een bron van inkomen. De meeropbrengst moet dus verband houden met de verrichte arbeid (in kwalitatieve of kwantitatieve zin). In zijn algemeenheid zal – met in achtneming van de feiten en omstandigheden van het specifieke geval – gelet op het voorgaande bij het *minen* en de handel in cryptovaluta door een natuurlijk persoon vermoedelijk niet snel sprake zijn van een bron van inkomen²¹.

¹⁷ Het artikel [Regulering van virtuele valuta via de vijfde anti-witwasrichtlijn](#) van het AMLC gaat in op wanneer cryptotransacties gemeld moeten worden bij de FIU-NL.

¹⁸ De Travel Rule is een regelgeving die financiële instellingen verplicht om bepaalde klantinformatie te delen tijdens transacties om financiële misdrijven zoals witwassen en terrorismefinanciering te voorkomen. Deze regel wordt nu uitgebreid naar cryptotransacties. Alle cryptodienstverleners binnen de EU zijn verplicht om specifieke informatie te verzamelen en te delen voor in aanmerking komende transacties.

¹⁹ [Aanhouding vanwege terrorismefinanciering met bitcoins](#) | FIOD

²⁰ Vaak is het lastig de identiteit van een persoon te koppelen aan een bepaald Bitcoinadres. Bovendien bieden bitcoin-*mixers* (een proces waarbij crypto van verschillende personen eerst in één cashpool worden gezet om ze vervolgens met nieuwe cryptoadressen weer aan de oorspronkelijke personen toe te kennen, waarmee de oorspronkelijke herkomst wordt verhuld) mogelijkheden te anonimiseren.

²¹ Eerste Kamer, vergaderjaar 2017–2018, 34 775, AA.

Een ander aspect betreft de vraag wat de fiscale gevolgen zijn als een ondernemer goederen verkoopt of diensten verleent waarbij de tegenprestatie in cryptovaluta wordt voldaan. Als de vergoeding niet in euro's maar in cryptovaluta wordt voldaan, moet deze worden omgerekend naar een equivalent in euro's. Dat omgerekende bedrag in euro's wordt tot de omzet gerekend. Dat geldt zowel voor de winstbepaling (de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting) als voor de omzetbelasting. Als de cryptovaluta worden omgewisseld in euro's, kan die omwisseltransactie voor de winstbepaling een verlies of een winst opleveren.

Inkomstenbelasting

Cryptovaluta in het bezit van een natuurlijk persoon behoren tot de vermogensrendementsgrondslag van box 3, tenzij sprake is van vermogensbestanddelen die inkomen uit werk en woning of uit aanmerkelijk belang genereren, bijvoorbeeld winst uit onderneming of resultaat uit overige werkzaamheden. De cryptovaluta moeten naar de waarde in het economisch verkeer op de peildatum (1 januari) van een kalenderjaar worden vermeld in de aangifte inkomstenbelasting.

Bij de aankoop van cryptovaluta door een natuurlijk persoon die kwalificeert als ondernemer voor de inkomstenbelasting speelt het leerstuk van de vermogensetikettering. Als sprake is van duurzaam overtollige liquide middelen waarmee de cryptovaluta worden aangeschaft, worden zij tot de rendementsgrondslag van box 3 gerekend. Als de aankoop van de cryptovaluta met ondernemingsvermogen niet plaatsvindt binnen de normale ondernemingsuitoefening en er geen sprake is van het beleggen van tijdelijke overtollige middelen op een zodanige wijze dat zij weer tijdig binnen de onderneming beschikbaar kunnen zijn, is sprake van verplicht privévermogen (box 3).

Loonheffing

Als loon wordt uitbetaald in cryptovaluta moet in de aangiften loonheffing een omrekening in euro's plaatsvinden op het moment dat het loon wordt genoten. Loon uitbetaald in cryptovaluta wordt behandeld als loon in natura.

Vennootschapsbelasting

Op grond van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 drijft een besloten vennootschap een onderneming met zijn gehele vermogen. Anders dan bij een ib-ondernemer speelt bij een besloten vennootschap het leerstuk van de vermogensetikettering geen rol. Dit betekent dat het *minen* en de aankoop (al dan niet gevolgd door verkoop) van cryptovaluta zich in de winstsfeer afspelen. De resultaten daarvan moeten volgens goed koopmansgebruik in aanmerking worden genomen.

Verder is met betrekking tot het uitwisselen van informatie over cryptogegevens nog het van belang. Per 1 januari 2026 is de DAC8-richtlijn van toepassing. Dat betekent dat aanbieders van crypto activadiensten transacties van EU-ingezeten moeten melden bij de belastingdienst²². Dit is vergelijkbaar met de automatische uitwisseling van bankrekeninggegevens. Ook heeft Nederland zich internationaal gecommitteerd om gegevens over cryptoactiva met andere Belastingdiensten uit te wisselen²³.

²² DAC8: vanaf 2026 Europese informatie-uitwisseling cryptobezit · Fiscaal Vanmorgen

²³ Nederland ondertekent Crypto Asset Reporting Framework | Publicatie | Rijksoverheid.nl

5. Verwerking van cryptovaluta in de jaarrekening

Indien een rechtspersoon cryptovaluta bezit, moet deze worden gewaardeerd. De vraag is hoe cryptovaluta verwerkt moeten worden en welke waarderingsgrondslagen²⁴ moeten worden toegepast. Cryptovaluta kwalificeren volgens de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) niet als liquide middelen of een financieel actief. Als de cryptovaluta per balansdatum aanwezig zijn, is de verwerkingswijze afhankelijk van de doelstelling van het houden van cryptovaluta. In [RJ-uiting 2018-7](#) 'Overwegingen ten aanzien van de verwerkingswijze van cryptocurrencies in de jaarrekening' is onder meer opgenomen²⁵:

“Cryptocurrencies kunnen bijvoorbeeld worden gehouden voor een langere termijn, voor onderzoeksprojecten, voor verkoop in het kader van de normale bedrijfsvoering of als een belegging. Afhankelijk van de doelstelling van het houden van cryptocurrencies kunnen cryptocurrencies volgens de RJ worden aangemerkt als:

- immateriële vaste activa;*
- voorraden; of*
- andere beleggingen.*

De bij deze jaarrekeningposten behorende grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn dan van overeenkomstige toepassing. Dit betekent voor cryptocurrencies dat:

- immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of – onder voorwaarden – tegen actuele waarde (zie RJ 210 Immateriële vaste activa);*
- voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (zie RJ 220 Voorraden);*
- andere beleggingen in overeenstemming met artikel 2:384 BW kunnen worden gewaardeerd tegen kostprijs of actuele waarde. Indien tegen actuele waarde wordt gewaardeerd, kunnen de waardeveranderingen worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening of eerst via de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen en bij realisatie in de winst-en-verliesrekening.”*

6. Praktijkvoorbeelden

6.1. Praktijkvoorbeeld van cliënt van instelling die cryptovaluta bezit

Een particulier, de heer X, is een nieuwe klant van de instelling en verklaart dat de herkomst van zijn vermogen komt uit de verkoop van cryptovaluta. De heer X zegt op het juiste moment te zijn ingestapt en uitgestapt met Bitcoin waardoor hij een aanzienlijke koerswinst heeft kunnen behalen.

In een dergelijke casus is het van belang dat de instelling niet alleen de eventuele speculatiewinst onderzoekt, maar ook navraag doet wat de herkomst is geweest van de oorspronkelijke inleg in cryptovaluta.

Om de casus goed te kunnen beoordelen voor de Wwft is het van belang dat de instelling de juiste vragen stelt en ter verificatie de juiste documenten opvraagt. Enkele voorbeelden van vragen die de instelling kan stellen²⁶:

²⁴ Hierna wordt alleen het voorbeeld van Dutch GAAP uitgewerkt. Uiteraard zijn ook andere waarderingsgrondslagen zoals IFRS denkbaar

²⁵ Wanneer jaarrekeningen op basis van andere verslaggevingsregels is opgesteld, gelden mogelijk andere grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.

²⁶ De vragen zijn niet-limitatief en niet bedoeld als 'vinklijst'. De diepgang van het onderzoek en daarmee het aantal vragen verschilt per geval.

- Is er sprake van een enkele transactie (met aan- en verkoop) gevolgd door koerswinst?
- Is er sprake van meerdere instap- en uitstapmomenten?
- Wat waren de relevante koersen²⁷ in de periode van speculatie? Een onafhankelijke bron die uitkomst kan bieden is te vinden via de website: <https://nl.investing.com/crypto/bitcoin/historical-data>.
- Wat voor soort transacties zijn uitgevoerd?
Bijvoorbeeld bancair voor cryptovaluta (zie rekeningafschrift) of juist contanten voor cryptovaluta (afschrift ATM Bitcoin).
- Is gebruik gemaakt van een geregistreerde cryptodienstverlener (geregistreerd in Nederland of een vergelijkbare jurisdictie)?
- Is sprake van hoge transactiekosten die (sterk) afwijken van hetgeen geregistreerde aanbieders in rekening brengen?²⁸
- Zijn de cryptovaluta of is de oorspronkelijk inleg fiscaal in de aangifte inkomstenbelasting van de cliënt verwerkt?²⁹
- Wordt er gebruik gemaakt van *privacy coins*?
- Is deze oorspronkelijke inleg (investering) aantoonbaar verkregen op legitieme wijze? Hierbij is de herkomst van die gelden uiteraard van belang.
- Hoe worden de cryptovaluta bewaard (via een *broker of exchange*, middels een *custodial wallet* of in eigen beheer (*non custodial wallet*)?

Een instelling kan bijvoorbeeld de volgende informatie opvragen ter verificatie:

- Afschriften of *printscreen* van de *non custodial wallet* (cryptovaluta in eigen beheer (bijlage 2a);
- Afschriften van aankopen en/of verkopen via het laatste cryptohandelsplatform/*exchange*³⁰ (bijlage 2b);
- *Printscreen* van een account dat de cliënt heeft bij een *broker of exchange* om de uitgevoerde transacties inzichtelijk te maken;
- Afschriften van creditcards;
- Een overzicht van transacties op andere (voorgaande) cryptohandelsplatform(en);
- Een overzicht van de bankafschriften (met ontvangsten en overboekingen van en naar cryptovaluta). Hierop staan de aankopen of verkopen in euro's genoemd (zie bijlage 3);
- Aangifte inkomstenbelasting over de betreffende periode (in verband met opgeven cryptovaluta en het saldo liquide middelen in box 3);
- Aanschaflocatie(s) en/of verkooplocatie(s) van de desbetreffende cryptovaluta³¹. Dit kan van belang zijn om vast te stellen of er sprake is van bijvoorbeeld een Bitcoin ATM en/of (niet-)gereguleerde aanbieders.

Wanneer de instelling aanleiding heeft om te veronderstellen dat de herkomst van de gelden verband kan houden met witwassen of terrorismefinanciering, zal de instelling een melding moeten doen van een ongebruikelijke transactie bij de FIU-NL.

²⁷ Wat was de koers van de aangekochte cryptovaluta op de dag van aanschaf en via welk wisselkantoor heeft de omzetting plaatsgevonden? Alleen in Nederland of elders in de EU? Op welke dag is de cryptovaluta weer omgezet in Euro's? Wat was de koers van de verkochte cryptovaluta op die desbetreffende dag? Via welk wisselkantoor?

²⁸ De transactiekosten verschillen per munt en per broker. De meeste brokers rekenen 2% tot 3% van de transactie als kosten. Voor meer info: [Crypto exchange reviews \(2025\)](#)

²⁹ Indien cryptovaluta fiscaal niet in aangifte inkomstenbelasting zijn opgenomen, kan dit aanleiding zijn om een melding van een ongebruikelijke transactie te verrichten bij de FIU-NL. Een vermoeden van fiscale fraude moet gemeld worden (ECLI:NL:CBB:2018:233), ook al zou de herkomst van de gelden op zich legaal zijn.

³⁰ Andere benamingen zijn: exchange(s), coin exchange, muntenhandelsplatform, exchange market of cryptocurrency exchange(s). Het betreft in alle gevallen een online marktplaats of cryptobeurs die als bemiddelaar optreedt tussen koper(s) en verkoper(s) van cryptogeld.

³¹ Bitcoin als verifieerbare verklaring voor vermogen? Zie ook: ECLI:NL:GHARL:2020:1087.

6.2. Praktijkvoorbeeld van een cryptoaanbieder als cliënt van een instelling

Een bekend voorbeeld van een cryptoaanbieder die zelf verdacht werd van fraude en witwassen is handelsplatform FTX van oprichter en CEO. FTX was een platform waar gebruikers een cryptorekening konden openen en cryptomunten konden verhandelen. Sam Bankman-Fried heeft op grote schaal gefraudeerd met de tegoeden van klanten die geld staken in crypto's bij zijn FTX-beurs en is veroordeeld tot 25 jaar celstraf. De tegoeden gebruikte hij veelal niet voor crypto's maar 'leende' hij uit aan zijn eigen investeringsfonds Alameda Research voor andere risicovolle investeringen. Ook gaf hij veel geld uit van klanten aan allerlei privé zaken, zoals luxe huizen op Caribische eilanden en privévluchten.

Red flags kunnen zijn:

- Falen van intern toezicht bij FTX (afwezigheid van procedures c.q. falen van werking van procedures);
- Extreme groei in korte periode;
- Vermenging zakelijke met privé transacties;
- Geen onderliggende documentatie voor transacties;
- Grote giften/schenken aan familieleden;
- Onervaren bestuur;
- Ontbreken van representatie van institutionele investeerders in het bestuur;
- Ontbreken raad van commissarissen;
- Verhuizingen van het hoofdkantoor naar andere jurisdicties.

7. Jurisprudentie

Naar aanleiding van een ontvangen signaal heeft het BFT onderzoek gedaan bij een administratiekantoor c.q. belastingadviseur naar de Wwft-verplichtingen. Het betreffende kantoor had een kapperszaak als cliënt die tevens als zonnestudio fungeerde. De cliënt betreft een vennootschap onder firma met twee natuurlijke personen als vennoten. De instelling heeft voor beide vennoten aangifte inkomstenbelasting gedaan over 2017 en 2018. Het opgegeven box 3-vermogen, dat onder meer bestond uit cryptovaluta, blijkt in 2018 aanzienlijk te zijn toegenomen, namelijk van € 166.402 in 2017 tot € 942.780 in 2018.

Naar aanleiding van vragen van het BFT heeft de instelling toegelicht dat zij voor deze vermogenstoename van € 776.378 heeft vertrouwd op de verklaring van haar cliënt. In het dossier is geen onderbouwende documentatie aanwezig. Onduidelijk is hoe de cryptovaluta zijn aangeschaft en hoe het box 3-vermogen zo aanzienlijk is gestegen. Het BFT is van oordeel dat een verscherpt cliëntenonderzoek had moeten worden uitgevoerd.

De Rechtbank Rotterdam overweegt in zijn uitspraak³² onder meer:

“4.2.4.2. Anders dan [instelling] stelt, heeft zij niet onderbouwd dat zij onderzoek heeft gedaan naar de vermogenstoename van [vennoot 1] en [vennoot 2] in 2018 en dat zij op grond daarvan heeft kunnen concluderen dat geen sprake was van een hoger risico op witwassen. Dat [instelling], naar zij stelt, voorafgaand aan de aangiften inkomstenbelasting over 2017 en 2018 meermaals en uitvoerig met [vennoot 1] en [vennoot 2] heeft gesproken over de inhoud en opbouw van hun crypto wallet, blijkt nergens uit. [instelling] heeft daarover alleen opgemerkt dat [vennoot 1] heeft gezegd welke coins hij bezat en dat ook de koerswaarde is bekeken. [instelling] had echter geen informatie over de hoeveelheid en soort(en) cryptovaluta die [vennoot 1] bezat en wanneer en waarmee deze cryptovaluta door hem zijn aangeschaft, terwijl juist daarmee inzicht had kunnen worden verkregen in de vermogenstoename als

³² Zie: ECLI:NL:RBROT:2024:8190.

gevolg van de gestelde investering in cryptovaluta. Zonder die informatie komt, anders dan [instelling] kennelijk meent, geen betekenis toe aan het door haar overgelegde overzicht van de waardeontwikkeling van bitcoins in de afgelopen jaren, nog daargelaten dat [instelling] niet heeft vastgesteld of [vennoot 1] bitcoins in zijn bezit had. Ook de brief van [instelling] aan [bank 1] van 27 februari 2018 ondersteunt, anders dan zij stelt, niet dat [instelling] destijds uitvoerig met [vennoot 1] en [vennoot 2] heeft gesproken over de vermogenstoename en daarnaar onderzoek heeft gedaan. Deze brief vermeldt immers niet veel meer dan dat [vennoot 1] te kennen heeft gegeven dat hij zich bezig heeft gehouden met het handelen in cryptocurrency, dat hij daarin heel succesvol is geweest, dat hij een zogenoemde crypto wallet heeft waarin een aanzienlijk vermogen is opgebouwd en dat hij een aanzienlijk bedrag wil laten omzetten naar euro's en die op zijn privérekening bij [bank 1] wil laten storten. Tot slot kan [instelling] evenmin worden gevolgd in haar standpunt dat het feit dat de vermogenstoename zichtbaar is in de aangiften inkomstenbelasting een contra-indicatie voor witwassen is. Daarmee gaat [instelling] eraan voorbij dat witwassen erop is gericht om gelden afkomstig uit misdrijf een ogenschijnlijk legale herkomst te geven en dat niet op voorhand valt uit te sluiten dat met de fiscale opgave van dergelijke gelden een poging wordt gedaan om de ware herkomst ervan te verhullen, wat strafbaar is gesteld als witwassen (vergelijk het arrest van het gerechtshof Den Haag van 15 september 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2649, onder het kopje 'witwassen').

8. Nadere informatie en *red flags*

In september 2020 heeft de FATF een *guidance*-document opgesteld voor cryptoaanbieders met [red flags](#) op basis van honderd *case studies*. Onderstaand staan enkele voorbeelden van *red flags* die voor de instelling ook van belang kunnen zijn (met name voor de vraag of transacties van een cliënt van instelling die zelf crypto bezit, ongebruikelijk zijn):

- Gebruik niet-gereguleerde cryptowisselaanbieders met hoge transactiekosten;
- Gebruik van een bitcoin-handelaar die bedrijfsmatig in contanten bitcoin aan of verkoopt³³;
- Vermoedelijk gebruik van *money mules* ('geldezels').
Bijvoorbeeld te herkennen doordat de gebruiker niet kan uitleggen hoe de techniek van bitcoin werkt;
- Smurfgedrag: door grotere bedragen op te splitsen in kleinere bedragen om onder de radar te blijven;
- Ongeloofwaardige en/of niet onderbouwde verklaringen voor de bron van de middelen
- Gebruik van *blockchain* met encryptie (bijvoorbeeld *privacy coins*);
- Ongewone transactiepatronen of transactievolumes (hoge bedragen of veelvuldig kleinere bedragen waarbij bijvoorbeeld gebruik wordt gemaakt van verschillende cryptoaanbieders);
- Transacties zonder aanwijsbare redenen;
- Transacties met geografische risico's (bijvoorbeeld transacties uit *high risk countries* of landen waar weinig tot geen toezicht is op cryptovaluta);
- *Wallets* die eigendom zijn van buitenlandse rechtspersonen;
- Het gebruik van *crypto-mixers* (ook wel bekend als *tumblers* en *blenders*) waardoor transacties worden geanonimiseerd³⁴. Het gebruik van een mixer is door de FIU-NL aangemerkt als [witwastypologie](#);
- Gebruik van meerdere crypto-adressen onder verschillende namen;
- Veelvuldige conversie tussen verschillende cryptovaluta.

³³ De handelaar is vaak niet onder zijn eigen naam vindbaar op het internet, niet geregistreerd bij de Kamer van Koophandel en/of niet fiscaal bekend voor de wisselactiviteiten.

³⁴ Een mixer is een middel om de anonimiteit bij het gebruik van cryptovaluta te vergroten. Alle transacties worden bijgehouden op de Blockchain en daarmee is de herkomst van bitcoin te traceren. Door een mixer te gebruiken is de transactiesgeschiedenis (in aard, omvang, *wallets* en partijen) niet te zien noch te reconstrueren. Als gebruik wordt gemaakt van een mixer moet hiervoor een commissie worden betaald. Deze commissie is doorgaans een paar procent van het totale bedrag aan bitcoin (denk aan 2% a 3,5%). Zie ook: <https://www.amlc.nl/witwassen-via-cryptovaluta/> over bitcoin-mixers.

9. Lightning transacties

Het AMLC heeft op zijn website een [artikel](#) gepubliceerd over ontwikkelingen met betrekking tot cryptovaluta en witwassen. Het Lightning Network is een protocol³⁵ dat als een extra laag op de Bitcoin *blockchain* functioneert. Zo'n extra laag wordt ook wel een layer-2-toepassing genoemd, waar de Bitcoin *blockchain* de eerste laag, layer-1 voorstelt. Het Lightning Network kan sneller en goedkoper transacties verwerken, omdat het grotendeels buiten de blockchain om (*off-chain*) werkt. Bij Lightning transacties wordt de volledige transparantie zoals bij de blockchain vastligt, bemoeilijkt. Bepaalde transacties zijn daardoor niet of moeilijker te traceren op de blockchain, hetgeen aantrekkelijk kan zijn voor witwassers.

10. Bijlagen

1. Verklarende begrippen
2.
 - a. voorbeeld afschrift uit een bitcoin wallet (Electrum)
 - b. voorbeeld *custodial wallet* (in beheer bij een exchange)
3. Voorbeeld inzake afschrift van aankoop bitcoin bij Bitonic

Utrecht, 11 april 2025

Bijlage 1

Verklarende begrippen

Bitcoin

Eerste en meest voorkomende gedecentraliseerde digitale munt gebaseerd op blockchaintechnologie.

Bitcoin ATM

Een automaat waar bitcoin kunnen worden aangekocht of verkocht tegen contant geld.

Bitcoinadres

Het adres dat je als gebruiker deelt met anderen, en waar men bitcoin naar kan overmaken. Een Bitcoinadres is een reeks met minimaal 26 en maximaal 62 karakters (letters en cijfers) beginnend met een "1", "3" of met "bc1".

Blockchain (Bitcoin)

De datastructuur waarin alle transacties staan opgeslagen, opgebouwd uit blokken die in chronologische volgorde achter elkaar staan en niet meer gewijzigd kunnen worden.

Cryptovaluta

Een virtueel ruil- of betaalmiddel, waarmee goederen en diensten kunnen worden aan- en verkocht.

Darknetmarkets

Marktplaatsen op het zogenoemde dark web, een afgeschermd gedeelte van het internet dat alleen toegankelijk is via een VPN (virtual private network) of -netwerk zoals TOR.

Exchange

Een handelsplatform waar gebruikers cryptovaluta kunnen aankopen en verkopen.

Mining

Het creëren van nieuwe cryptovaluta door middel van het valideren en signeren van een nieuw datablok met transacties.

Privacy Coins

Cryptovaluta die een hogere mate van anonimiteit bieden ten opzichte van Bitcoin, zoals Monero, Dash en ZCash.

Private Key/privésleutel

Bij elk bitcoin-adres hoort een *private key* (een persoonlijke, geheime digitale sleutel). Dit sleutelpaar (het adres en de *private key* samen) stelt de eigenaar in staat bitcoin te versturen.

Public Key/publieke Sleutel

Een *public key* wordt afgeleid van een *private key*, en een bitcoin-adres van een *public key*. Een *public key* wordt gebruikt bij transacties om te controleren of de verzender gemachtigd is de transactie te verrichten.

Transaction fee

Transactiekosten voor een bitcoin-transactie.

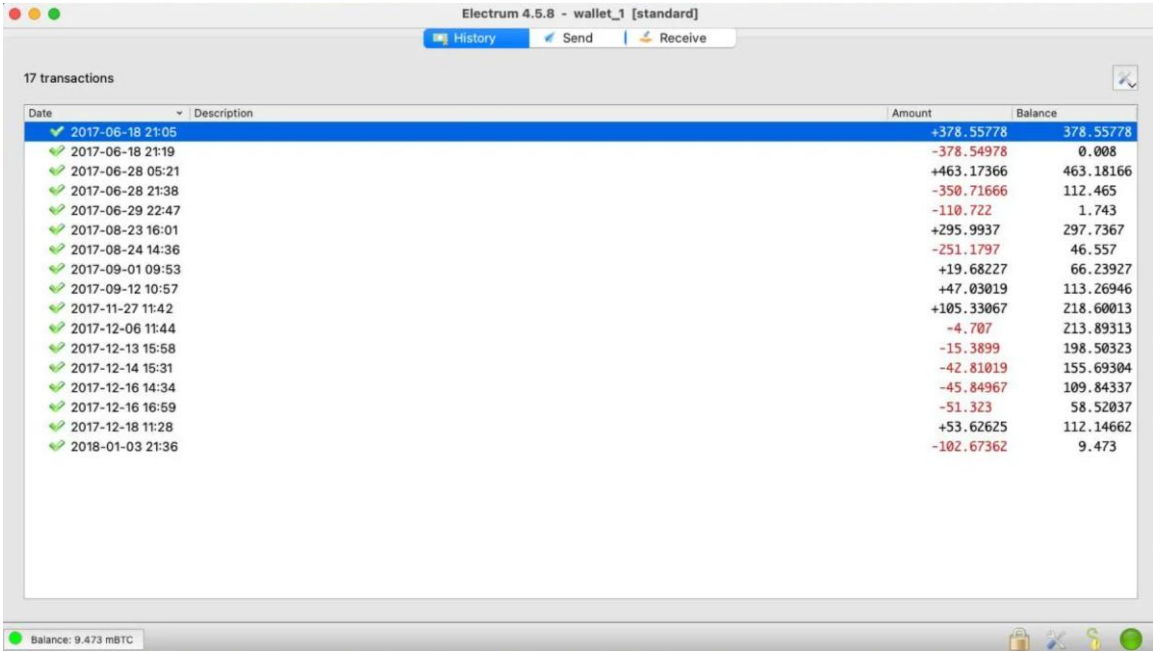
Wallet (bitcoin)/bewaarportemonnee

Verzameling *private keys* waarmee de gebruikers hun bitcoin-adressen en tegoeden beheren. Een wallet kan in eigen beheer zijn (*non custodial wallet*) of in beheer bij een derde partij, vaak een *broker* of een *exchange* (*custodial wallet*).

Bijlage 2

A. Voorbeeld afschrift uit een Bitcoin wallet (Electrum), betreft non custodial wallet (in eigen beheer)

- onder in beeld én in de kolom 'saldo' het huidige saldo (in dit plaatje is het saldo van het Bitcoinadres waar deze wallet bij hoort dus 0 Bitcoin);
- datum en tijd van aankoop en verkoop transacties is beschikbaar in overzicht
- positieve getallen in de kolom 'bedrag' duiden op bijschrijvingen, negatieve getallen op afschrijvingen (uiteraard) in milliBitcoin;
- het gaat in deze afbeelding dus om milliBitcoin (één duizendste van een Bitcoin), dus 10. staat voor 0,01 Bitcoin. Omrekenen van milliBitcoin naar Bitcoin of andersom kan via de site: [https://www.cryps.info/en/mBTC to BTC/1/](https://www.cryps.info/en/mBTC%20to%20BTC/1/).

The screenshot shows the Electrum 4.5.8 wallet interface. At the top, there are tabs for 'History', 'Send', and 'Receive'. Below the tabs, it says '17 transactions'. The main area contains a table with the following columns: 'Date', 'Description', 'Amount', and 'Balance'. The table lists 17 transactions from June 2017 to January 2018. The 'Amount' column shows positive values for incoming transactions and negative values for outgoing transactions. The 'Balance' column shows the current balance after each transaction. At the bottom left, a status bar indicates 'Balance: 9.473 mBTC'.

Date	Description	Amount	Balance
2017-06-18 21:05		+378.55778	378.55778
2017-06-18 21:19		-378.54978	0.008
2017-06-28 05:21		+463.17366	463.18166
2017-06-28 21:38		-350.71666	112.465
2017-06-29 22:47		-110.722	1.743
2017-08-23 16:01		+295.9937	297.7367
2017-08-24 14:36		-251.1797	46.557
2017-09-01 09:53		+19.68227	66.23927
2017-09-12 10:57		+47.03019	113.26946
2017-11-27 11:42		+105.33067	218.60013
2017-12-06 11:44		-4.707	213.89313
2017-12-13 15:58		-15.3899	198.50323
2017-12-14 15:31		-42.81019	155.69304
2017-12-16 14:34		-45.84967	109.84337
2017-12-16 16:59		-51.323	58.52037
2017-12-18 11:28		+53.62625	112.14662
2018-01-03 21:36		-102.67362	9.473

B. Voorbeeld custodial wallet (in beheer bij een exchange)

Ledger

ID ↕	DATE ↕	TYPE ↕	CURRENCY ↕	AMOUNT ↕	FEE ↕	BALANCE ↕
LNG3WV	06/14/22 06:06:06	Receive	Bitcoin BTC	0.0043285800 BTC	0.00000 BTC	0.0248815700 BTC
LDCRHW	06/14/22 06:06:06	Spend	Euro Hold EUR.HOLD	-94.58 EUR	1.42 EUR	0.00 EUR
LSNNT2	06/14/22 06:06:05	Deposit	Euro Hold EUR.HOLD	100.00 EUR	4.00 EUR	96.00 EUR
LYKLV2	05/12/22 06:22:40	Receive	Bitcoin BTC	0.0036944400 BTC	0.00000 BTC	0.0205529900 BTC
LT2SN2	05/12/22 06:22:40	Spend	Euro Hold EUR.HOLD	-94.58 EUR	1.42 EUR	0.00 EUR
L6IXQ4	05/12/22 06:22:39	Deposit	Euro Hold EUR.HOLD	100.00 EUR	4.00 EUR	96.00 EUR
LBEMWB	05/11/22 19:44:05	Receive	Bitcoin BTC	0.0033963300 BTC	0.00000 BTC	0.0168585500 BTC
LRXKQL	05/11/22 19:44:05	Spend	Euro Hold EUR.HOLD	-94.58 EUR	1.42 EUR	0.00 EUR
LSHS7Z	05/11/22 19:44:04	Deposit	Euro Hold EUR.HOLD	100.00 EUR	4.00 EUR	96.00 EUR
LOGU3U	01/21/22 09:52:54	Receive	Bitcoin BTC	0.0027447000 BTC	0.00000 BTC	0.0134622200 BTC

Bijlage 3

Voorbeeld inzake afschrift van aankoop Bitcoin bij Bitonic

- in onderstaand voorbeeld staat de hoeveelheid Bitcoin en de datum waarop die Bitcoin is aangeschaft via een Raborekening van de persoon die deze aankoop deed.

Debit Details Rabo Bankieren

Account holder: [REDACTED]
NL48 RABO [REDACTED]

Bitonic via Mollie -€ 500.⁰⁰ D

Counterparty account: NL70 RABO 0115 6000 00
Description: M00832437MB4MEFY
0020005654131858 BTC 0.01313140
to bc1q? bitonic.nl x7878 pasnr.029
Via: iDEAL
Value date: 13 September 2021
Processing date: 13 September 2021
Transaction reference: 13-09-2021 13:19 0020005654131858

In onderstaand voorbeeld staat wanneer er is uitbetaald door Bitonic:

Credit Details Rabo Bankieren

Account holder: [REDACTED]
NL48 RABO [REDACTED]

BITONIC B V € 1,352.⁴² C

Counterparty account: NL63 ABNA 0560 5861 91
Description: Bitonic.nl BTC 0.04000000
Via: Creditor payment
Value date: 25 February 2022
Processing date: 25 February 2022
Transaction reference: TX2588658

autoriteit voor
financieel-juridisch
toezicht

Maliebaan 79 • 3581 CG Utrecht
Postbus 14052 • 3508 SC Utrecht

T 030 251 69 84
E bft.post@bureauft.nl
W www.bureauft.nl